خبر

روایتی از مقاومت و پیروزی در برنامه «۵۷۸ روز»

اگر کمی به مطالعه تاریخ علاقه داشته‌باشید، قطعا می‌دانید چند روز طول کشید تا خرمشهر به طور کامل از اشغال رژیم بعث عراق خارج شود. اگر هم در این زمینه اطلاعی ندارید، می‌توانید چهارشنبه بیننده برنامه «۵۷۸ روز» از شبکه دو باشید و اطلاعات بیشتری در این زمینه کسب کنید. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی سیما، در مستند ۵۷۸ روز که به مناسبت سالروزآزادسازی خرمشهر، چهارشنبه ۴ خرداد از شبکه دو سیما روانه آنتن می‌شود، با حضور مهمانان مختلف، روایتی از خاطرات مقاومت بازگو می‌شود. از دیگر محورهای این برنامه، معرفی و گفت‌وگو در خصوص کتاب‌های مرتبط با این روز بزرگ است. سوم خرداد ۱۳۶۱ خرمشهر که پس از ۳۵ روز مقاومت در تاریخ ۴ آبان ۱۳۵۹ توسط دشمن بعثی اشغال شده‌بود، پس از ۵۷۸ روز به طور کامل از اشغال رژیم بعث عراق خارج شد. عملیات آزادسازی خرمشهر طی چهار مرحله با مقاومت و رزمندگی مردم، نیروهای مسلح، ارتش، سپاه، بسیج، نیروهای ژاندارمری، کمیته انقلاب اسلامی، شهربانی و جهادسازندگی اجرا شد.

۵۷۸ روز، کاری است از گروه سیاسی شبکه دو به تهیه‌کنندگی حامد باقری تنها که چهارشنبه ۴ خرداد ساعت ۱۸و۲۵ دقیقه از شبکه دو سیما روانه آنتن می‌شود.

بیندید و بشنوید

شبکه دو

۱۳:۴۵	نبض دو
۱۴:۳۰	فیلم سینمایی بچه‌های خرمشهر
۱۸:۳۰	دیدار ماه
۱۹:۳۰	مستند سرگرد
۲۱:۳۰	سریال از سرنوشت ۴
۲۳:۴۰	طبیعت ۳۶۰ درجه

شبکه سه

۱۰:۴۰	طبیب
۱۳:۳۰	سمت خدا
۱۷:۵۰	سریال «اعتراف»
۱۹:۲۰	بدون توقف
۲۰:۴۵	سریال «حکم رشد» / ملودرام پلیسی و خانوادگی «حکم رشد» به تهیه‌کنندگی مهدی فرجی و با حضور بازیگرانی همچون ثریا قاسمی (تـوران)، مه‌لقا باقری (محبوبه)، پیام احمدی‌نیا (غلام)، مجتبی فلاح (ذبیح)، شهین تسلیمی (عالیه)، علیرضا مهران (نوید)، حمید ابراهیمی (افشین کافر) و مهرداد ضیایی (دکتر پویا) ساخته شده است.

شبکه چهار

۱۶	ساعت سینما / فیلم سینمایی دیوانه از قفس پرید
۱۸	سریال ابلیس
۱۹	هزاره شعر
۲۱	مستند «چکاد»
۲۲	صدای ملت
۲۳	تمدن خفته / شهرزیرزمینی

شبکه پنج

۱۳:۳۰	پریزاد
۱۵:۳۵	خنده‌رو
۱۶:۱۵	به خانه برمی‌گردیم
۲۰:۰۵	تهران ۲۰
۲۱:۱۰	مسابقه «آشپزی با مامان»
۲۲:۲۰	مهربانو

شبکه افق

۱۶	انارستان
۱۷	هاشور
۱۹:۳۰	نوآوران
۲۰:۳۰	روایت یك فتح
۲۲	جهان‌آرا
۲۳:۳۰	سریال «شیخ بهایی»

شبکه نمایش

۱۵	ستاره‌ها
۱۶	منم بچه مسلمان
۱۸	یاد خدا
۲۲	مصباح
۲۳:۲۵	ذکر حکیم

شبکه‌های رادیویی

۹:۱۰	رادیو سلامت / افق روشن
۱۴	رادیو ورزش / خط اول
۱۴	رادیو پیام / بخش عصرگاهی
۱۶:۵۵	رادیو اقتصاد / راه پیشرفت
۱۸	رادیو آوا / بخش شامگاهی
۱۸:۳۰	رادیو ورزش / همیشه با ورزش
۲۱	رادیو تهران / علم بهتر است

گزارش روز

نمایی از تله فیلم «قصه‌ها و واقعیت‌ها» به کارگردانی حمیت قاسم‌زاده اصل

بررسی لزوم ساخت تله‌فیلم در تلویزیون

یک جای خالی بزرگ

زینب علیپورطهرانی
گروه رسانه

حتما به خاطر دارید که در دهه ۸۰، بازار ساخت تله فیلم‌ها داغ شده بود و مخاطبان رسانه ملی در آخر هر هفته و مناسبت‌های مختلف، شاهد پخش فیلم‌های ۹۰ دقیقه‌ای از شبکه‌های سیما بودند؛ فیلم‌هایی که هم توسط هنرمندان نام‌آشنای سینما و تلویزیون ساخته می‌شد و هم هنرمندان جوان تازه‌نفس مجالی برای تجربه پیدا می‌کردند. چه بازیگران، کارگردانان و نویسنده‌هایی که با این تله‌فیلم‌ها وارد عرصه هنر شدند و پا به سینما گذاشتند و چه هنرمندان سرشناسی که ترغیب به ساخت تله‌فیلم شدند اما در این میان عده‌ای هم خیلی موافق ساخت فیلم‌های ۹۰ دقیقه‌ای در تلویزیون نبودند و نقدهایی به این گونه از فیلمسازی و برخی تله‌فیلم‌ها داشتند. البته در ابتدا این فیلم‌ها مشتری چندانی نداشت ولی بعدها که این قالب از فیلمسازی در تلویزیون جا افتاد، مخاطبان بسیاری را با خود همراه کرد اما یک‌باره تولید این آثار کم‌رنگ شد. حال در این گزارش و در گفت‌وگو با مهرداد خوشبخت، کارگردانی که در کارنامه‌اش ساخت تله‌فیلم‌های زیادی است، سعی داریم نگاهی به این مساله بیاندازیم و بدانیم دلیل اوج و سپس کم‌رنگ شدن این گونه از فیلمسازی چه بود.

خوشبخت که به‌عنوان آغازگر تله‌فیلم شهرت دارد و بیش از ۱۵ تله‌فیلم ساخته دلیل از رونق افتادن بازار ساخت تله‌فیلم را این موارد می‌داند: این مشکل کل کشور ماست و فقط هم به سینما و تلویزیون مربوط نمی‌شود. اشکال در مدیریت است. برای این‌که وقتی مدیران در یک کار با چالشی مواجه می‌شوند و در دست‌انداز می‌افتند، به جای این‌که راه‌حلی برای آن پیدا کنند صورت‌مساله را پاک می‌کنند.

در دوران رئیس وقت رسانه آقای ضرغامی به صورت انبوه شروع به تولید تله‌فیلم کردند؛ یعنی بدون توجه به کمبود نیروهای متخصص در زمینه‌های مختلف مثل کارگردانی، نویسندگی و بازیگری گفتند ما سالی چند صد تله‌فیلم می‌خواهیم تولید شود. اما نیرو کم آوردند و کیفیت تحت‌الشعاع قرار گرفت. بعد براساس همان، تصمیم گرفتند که ساخت تله‌فیلم‌ها را از مدیوم تلویزیون کم‌رنگ کنند. حتی در مقطعی ساخت تله‌فیلم برای عده‌ای تست محسوب می‌شد، یعنی طرف می‌خواست سریال بسازد اما می‌گفتند اول دو تا تله‌فیلم برای دست‌گرمی بساز و بعد به سریال هم می‌رسیم!

نیاز به تله‌فیلم‌های مناسبتی

خوشبخت همچنین معتقد است که تلویزیون در آن دوران بستری برای آزمون و خطای عده‌ای فیلمساز بود که خودشان را با ساخت تله‌فیلم‌ها محک می‌زدند.

وی ادامه می‌دهد: البته این اتفاق زمانی برای کلیپ‌ها هم افتاد. یک مجموعه کلیپ به تناسب روز ساخته می‌شد که همین اتفاق هم برای آنها افتاد.

یعنی وقتی حجم ساخت آنها زیاد شد، گفتند هزینه‌ها بالاست و کیفیت پایین آمده. بنابراین مثل ساخت تله‌فیلم، تولید این آثار هم در تلویزیون کم‌رنگ شد. من همیشه گفته‌ام که ما باید هر کاری را به روش پلکانی انجام بدهیم. یعنی اگر می‌خواهیم تله‌فیلم تولید کنیم، به اندازه و در حد توان‌مان تولید کنیم. مثلا ۲۰۰ تله‌فیلم و نه ۴۰۰ تا! یعنی با استفاده از نیروهای متخصص موجود این کار را انجام بدهیم.

ضمن این‌که راه را برای جوان‌هایی که در این زمینه تحصیل کرده‌اند یا تجربه دارند هم نبندیم و اجازه بدهیم آنها هم کار کنند. روش پلکانی یعنی اگر کارگردان فیلم اولی قصد دارد تله‌فیلم بسازد، یک فیلمبردار باتجربه و حرفه‌ای را با او همراه کنیم یا اگر یک فیلمبردار کار اولی است، یک کارگردان باتجربه کنارش قرار بدهیم.

اما در این میان سوال پیش می‌آید که کار را باید به دست چه کسانی سپرد. خوشبخت پاسخ می‌دهد: همان‌طور که گفتم باید به روش پلکانی کار کرد تا به نتیجه مطلوب رسید تا با هم رشد کنند و کیفیت پایین نیاید. بنابراین لزومی ندارد که حتما کار را به‌دست هنرمندان نام‌آشنا سپرد اما متاسفانه مدیران آن زمان متوجه این نکته نبودند. درصورتی که تله‌فیلم در همه جای دنیا ساخته می‌شود و یکی از مدیوم‌هایی است که در تلویزیون لازم است؛ مثل سریال و مینی‌سریال.

وی بیان می‌کند که نیاز به ساخت تله‌فیلم در تلویزیون کاملا مشهود است. خوشبخت می‌گوید: یکی از کارکردهای تله‌فیلم در مناسبت‌های مختلف مثل عاشورا یا تولد امام رضا(ع) یا اعیاد دیگر است که فقط یک روز به آنها اختصاص داده شده و نمی‌توان متناسب با آن مناسبت مینی‌سریال یا سریال ساخت.

از این‌رو، ساخت تله‌فیلم می‌تواند مناسب این روزها باشد. آن هم به جای پخش فیلم‌هایی که شاید خیلی متناسب آن ایام نیست یا تلویزیون ناچار است آنها را سانسور کند. بنابراین می‌توان به جای پخش فیلم‌های تکراری با توجه به سیاست‌های تلویزیون و تحت نظارت مدیران، تله‌فیلم‌هایی باکیفیت را متناسب با آن مضامین ساخت و روی آنتن فرستاد.

برای دیدن بخشی از تله فیلم «قصه‌ها و واقعیت‌ها»، کیوآرکد را اسکن کنید

چرا تله‌فیلم کمتر ساخته می‌شود؟
چون در مواجهه با چالش‌ها به جای پیدا کردن راه‌حل، صورت‌مساله را پاک می‌کنیم.

ساخت تله‌فیلم به دست چه کسانی سپرده شود؟
به دست نیروهای حرفه‌ای و متخصص سپرده شود و هم راه برای جوانان تحصیلکرده برای کسب تجربه باز باشد.

کارکرد تله‌فیلم چیست؟
می‌تواند در مناسبت‌های مختلف باشد که فقط یک روز برای آن نامگذاری شده باشد.

درنگ

تله‌فیلم، جایگزین آثار تکراری

مهرداد خوشبخت باسابقه درباره کارکردهای دیگر تله‌فیلم توضیح می‌دهد: «البته یکی از کارکردهای تله‌فیلم این است که می‌توان آن را برای پخش در مناسبت‌های مختلف در نظر گرفت. حتی می‌توان چنین فیلم‌هایی را تولید کرد و برای پخش در روزهای جمعه و باکس فیلم سینمایی شبکه‌ها در نظر گرفت؛ به جای این‌که فیلم‌های تکراری پخش شود. نکته دیگر این‌که به همه سوژه‌ها هم می‌توان پرداخت. یعنی هم می‌توان فیلم جنگی ساخت و هم درام و هم کمدی و... از این‌رو تنوع سوژه هم در ساخت تله‌فیلم وجود دارد و می‌توان در همه زمینه‌ها و به هر سوژه‌ای پرداخت. مهم این است که داستان‌هایی وجود دارد که برای سریال کوتاه و برای فیلم کوتاه طولانی است. بنابراین می‌توان آن را تبدیل به تله‌فیلم کرد.

یادداشت

چطور یک شبکه می‌تواند بینندگان ثابت داشته باشد؟

چالش رقابت در جذب مخاطب

حسین سلطان‌محمدی، منتقد فرهنگی است که سال‌ها در مطبوعات و رسانه‌های دیگر، دغدغه‌های فرهنگی و هنری خود را با نقد آثار سینمایی و تلویزیونی پی گرفته است. این منتقد، سابقه قلم‌زدن در روزنامه جام‌جم را هم دارد و مخاطبان تا حدی با دیدگاه‌های او در زمینه‌های مختلف ازجمله نقد برنامه‌ها و سریال‌های تلویزیونی آشنا هستند. سلطان‌محمدی در نوشتار پیش‌رو با نگاهی به اصول پویایی شبکه‌های تلویزیونی برای جذب هرچه بیشتر مخاطبان و همچنین حفظ بیننده را مورد بررسی قرار داده است.

هماهنگی در پخش

در ساختار شبکه‌های تلویزیونی، چند اصل برای پویایی و ماندگاری بیشتر رعایت می‌شود تا مخاطب بیشتر و ثابت برای شبکه جذب شود. حجم مخاطب جذب شده به نوع برنامه‌سازی و چینش برنامه‌ها در ساعات مختلف برمی‌گردد و همین باعث می‌شود که مخاطب با تنظیم زمان و برنامه خود، بهره بیشتری ببرد و در نقطه مقابل، شبکه نیز با جذب برنامه‌سازان و همچنین جذب آگهی‌های تجاری بیشتر، از لحاظ مالی منتفع شود.

همه این بیشتر و بیشترهایی که نوشته شد، شروط اولیه و بنیانی‌ای دارد. ابتدا باید امکان برنامه‌ریزی برای مخاطب را در استفاده از برنامه‌ها ایجاد کرد. مخاطب باید بتواند فعالیت‌های خود را با برنامه‌های مورد علاقه‌اش، هماهنگ کند و اگر این نظم از سوی شبکه در تعامل با مخاطب رعایت نشود، آشفتگی ذهنی ایجاد می‌کند.

من به‌عنوان یک مخاطب می‌دانم که بازی‌های دو تیم فوتبال باشگاهی قرمزآبی، در شبکه ۳ پخش می‌شود و سایر بازی‌ها در شبکه‌های ورزش و شما. می‌دانم بازی‌های ملی بعضی رشته‌ها مانند والیبال یا کشتی ممکن است از شبکه ۳ پخش شود اما این را هم می‌دانم که تنها عنصر مورد اختلال زمانی قرار گرفته معمولا مجموعه نمایشی اصلی این شبکه است که در کشاکش بازی‌ها، دچار جابه‌جایی می‌شود اما برایم پذیرفته نیست که به انتظار برنامه‌هایی چون عصر جدید یا زوجی نو و مانند آن در ساعت بعد از پخش اخبار شبانگاهی باشم اما اولویت شبکه به موضوع دیگری برگردد.

عصر جدید زمان بلندتری دارد و هر اندازه پخش آن با تاخیر همراه شود، به نیمه‌های شب می‌رسیم و از آن سو، باید نگران استراحت شبانه و بیدار شدن صبح روز بعد برای رفتن به سر کار یا درس و مانند آن بود. یا برنامه ورزشی بیش از اندازه طول کشیده و باعث شده مثلا برنامه زوجی نو، با قطع بعضی قسمت‌ها، با تاخیر روی آنتن برود چون در معرض تهدید فرا رسیدن زمان پخش بازی اروپایی قرار دارد. گفتم بازی اروپایی، تا نوعی زمان‌بندی را یادآور شویم. وقتی این زمان‌بندی‌های قابل تغییر و پازل‌های جدید پخش برنامه، تداوم یابد، قطعا از جدیت مخاطب در پیگیری برنامه‌ها، می‌کاهد.

رقابت شبکه‌ها

نکته دیگر در رقابت با شبکه‌های دیگر است. وقتی می‌بینیم که در ساختار جدید مدیریت سازمان صداوسیما، بعضی بخش‌های خبری اصلی به‌صورت یکسان از دو شبکه اصلی پخش می‌شود و پخش اخبار شبکه‌های ۲ و ۵ دچار دگرگونی می‌شود، یعنی نوعی وحدت رویه را شاهدیم که امکان هدررفت نیرو و توزیع مخاطب در دسته‌های کوچک‌تر را به حداقل می‌رساند.

یادمان نرود که ساختار سازمان صداوسیما در ایران، بدون رقیب از بخش خصوصی است و برای همین الگوی رقابتی شبکه‌های سایر کشورها، برای ما محلی از اعراب ندارد. حالا که چنین هستیم، تدارک برنامه‌های سیاسی جذاب و تلاش برای الگوگیری از برنامه‌های موفق بین‌المللی، چرا در شبکه‌های مرسوم خود مانند شبکه خبر یا افق انجام نشود. شبکه سه نیز با برنامه زنده سیاسی می‌کوشد همان الگو را در رویدادهای بین‌المللی به‌کار گیرد و ناگهان در میان مجموعه‌ای از برنامه‌های جذاب جوانانه و خانوادگی، از سیاست خارجی می‌گوید و مهمان بین‌المللی به‌عنوان ارتباط زنده یا ارتباط خبرنگار از محل رویدادی چون وقایع امروز اوکراین را تدارک می‌بینند.

این هنر برنامه‌سازی را نشان می‌دهد اما در تدبیر جدید خبر در سازمان، این تک برنامه در شبکه ۳، به نوعی توی ذوق می‌زند که چرا در این شبکه؟ و عجیب است که در شبی مانند مرحله آخر مسابقات والیبال باشگاه‌های آسیا، تداوم پخش مراسم اهدای مدال‌ها که می‌شد به شبکه ورزش ارجاع شود، موجب می‌شود که زمان این برنامه سیاسی زنده به جلو برود و با رسیدن به پخش اخبار شبانگاهی، ناگهان تداوم آن بعد از اخبار به نمایش گذارده می‌شود. دو ارتباط زنده با اوکراین و کالیفرنیا داریم. قطعا مهمان کالیفرنیایی، باید آموخته از رفتار زمان‌بندی شده شبکه‌های آمریکایی چون فاکس‌نیوز و سی‌ان‌ان و مانند آن باشد و این گونه تأخیر، نباید از جانب ما رخ دهد. حتی در ارتباط با اوکراین، گزارشگر در حال صحبت است که گویا به مجری گفته می‌شود گفتار او را قطع کند و در تداخل دو صدای در حال پخش، ارتباط اوکراین قطع می‌شود. با این تجربه رخ داده جدید، پرسش دوباره مطرح می‌شود که چرا چنین برنامه پویایی در این شبکه و چرا درگیر در اولویت پخش رویدادهای ورزشی اصلی، باید باشد؟ بعد از آن هم دیدیم که برنامه زوجی نو، دچار کاهش قسمت‌های معمول شد.

هر اندازه این زمان‌بندی و تناسب برنامه‌سازی با مخاطب رعایت شود، می‌توان گفت بیشترین بهره‌مندی از توان شبکه تلویزیونی رخ داده است.